

EASO

Gyakorlati útmutató a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásról

EASO gyakorlati útmutatók sorozat

2020. március

EASO

Gyakorlati útmutató a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásról

EASO gyakorlati útmutatók sorozat

2020. március

A kézirat lezárásának időpontja: 2020. február

Az alábbi információk esetleges felhasználásáért sem az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO), sem pedig az EASO nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2020

Print	ISBN 978-92-9476-813-1	doi:10.2847/397245	BZ-03-19-224-HU-C
PDF	ISBN 978-92-9476-788-2	doi:10.2847/00858	BZ-03-19-224-HU-N
HTML	ISBN 978-92-9476-817-9	doi:10.2847/00548	BZ-03-19-224-HU-Q

© Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal, 2020

A többszörözés a forrás feltüntetésével engedélyezett.

Azokat a fényképeket és más anyagokat, amelyek szerzői jogait az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal nem védi, közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától származó előzetes hozzájárulás birtokában lehet csak felhasználni vagy többszörözni.

Az útmutatóról

Miért készült ez az útmutató? Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) küldetése, hogy – többek között – közös képzéssel, közös minőségi normákkal és közös származásiország-információkkal támogassa az Európai Unió tagállamait és a társult országokat (a továbbiakban: tagállamok). Az EASO közös gyakorlati eszközöket és útmutatókat dolgoz ki azon általános céljával összhangban, hogy támogassa a tagállamokat a közös európai menekültügyi rendszeren (KEMR) belüli közös normák és színvonalas eljárások megvalósításában.

Az EASO 2018-ban közzétett *gyakorlati útmutatója a nemzetközi védelemre való jogosultság feltételeiről* ⁽¹⁾ tömören tárgyalja a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalmát. A mostani útmutató célja, hogy további segítséget nyújtson a „meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” miatti üldöztetési ok alkalmazásához, és általánosabban ahhoz, hogy ugyanazokat a jogi kritériumokat és közös normákat lehessen alkalmazni annak meghatározásakor, hogy ki minősül nemzetközi védelemre jogosultnak. A nemzetközi védelem egyéb okainak alkalmazásával kapcsolatban az EASO fentebb említett, *a nemzetközi védelemre való jogosultság feltételeiről szóló gyakorlati útmutatójában* található útmutatás.

Hogyan készült ez az útmutató? Az útmutatót uniós szakértők hozták létre az Európai Bizottság segítségével, valamint az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) érdemi hozzájárulásával. Kidolgozását az EASO segítette elő és koordinálta. Véglegesítése előtt az EASO menekültügyi eljárásokkal foglalkozó hálózatán keresztül valamennyi tagállammal folyt róla egyeztetés.

Kinek ajánlott az útmutató használata? Ez az útmutató elsősorban az eljáró nemzeti hatóságok menekültügyi vizsgálatot végző tisztviselőinek, meghallgatást végző munkatársainak és döntéshozóinak, valamint politikai döntéshozóinak szól. Hasznos eszköz továbbá a minőségügyi tisztviselők és a jogi tanácsadók, valamint az EU-val összefüggésben a nemzetközi védelem területén dolgozó vagy érintett bármely más személy számára.

Hogyan kell használni ezt az útmutatót? Az útmutató három fő részre tagolódik: 1) a jogalap, 2) az útmutató leghangsúlyosabb részét képező jogi elemzés, valamint 3) a jogi elemzés számos, gyakran felmerülő profilra való konkrét alkalmazása. Az útmutató végén a legfontosabb pontok gyakorlati áttekintése, az uniós bíróságok e területen hozott leginkább releváns ítéleteinek összefoglalója, valamint jogi hivatkozások találhatóak. Ez az útmutató az EASO *nemzetközi védelemre való jogosultság feltételeiről szóló útmutatójával* együtt és vele összefüggésben használandó.

Hangsúlyozni kell, hogy ez a dokumentum nem szolgál országspecifikus útmutatással. Ilyen útmutatásért – a „meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” miatti üldöztetési ok bizonyos származási országokkal összefüggésben való alkalmazhatósága tekintetében – tanulmányozza az EASO országspecifikus útmutatásait: <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>.

Hogyan kapcsolódik ez az útmutató a nemzeti jogszabályokhoz és gyakorlathoz? Ez egy „puha” konvergenciát szolgáló eszköz, amely jogilag nem kötelező érvényű. Általánosan elfogadott normákat tükröz, és helyet biztosít a nemzeti szintű eltérések számára a jogszabályok, az iránymutatások és a gyakorlat tekintetében.

Az egyes nemzeti hatóságok az útmutatóban kijelölt helyeken megadhatják a vonatkozó jogszabályaikat és iránymutatásaikat, hogy a vizsgálatot végző tisztviselők egy forrásból kapjanak teljes körű eligazítást a nemzetközi védelemre való jogosultsággal kapcsolatban.

⁽¹⁾ EASO gyakorlati útmutató: A nemzetközi védelemre való jogosultság feltételei, 2018.

Tartalomjegyzék

Az útmutatóról.....	3
Rövidítések jegyzéke	6
Bevezetés.....	7
A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalmának jogalapja.....	8
A kvalifikációs irányelv	8
Az Európai Unió ítélkezési gyakorlata	8
Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás a vizsgálati folyamaton belül	10
Jogi elemzés.....	11
A) Kumulatív megközelítés	11
B) Közös jellemző	13
C) Egyértelműen elkülöníthető identitás	15
D) A csoporthoz tartozás	17
E) Összefüggés (valamilyen okból kifolyólag)	19
F) Konkrét megfontolások.....	19
A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás elemzése	20
A) A szexuális irányultsághoz és a nemi identitáshoz kapcsolódó profilok.....	20
B) Nem	22
C) Gyermekek	25
D) Az emberkereskedelem áldozatai	26
E) Fogyatékossgal vagy betegséggel élő személyek	27
Fontos megjegyezni	30
Az uniós ítélkezési gyakorlat	32
Hivatkozások	35

Rövidítések jegyzéke

A menekültügyi eljárásokról szóló irányelv	Az Európai Parlament és a Tanács 2013/32/EU irányelve (2013. június 26.) a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (átdolgozás)
EU	Európai Unió
KEMR	Közös európai menekültügyi rendszer
Kvalifikációs irányelv	Az Európai Parlament és a Tanács 2011/95/EU irányelve (2011. december 13.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról (átdolgozás)
LMBTI	Leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális
Menekültügyi egyezmény	A menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény és az ahhoz kapcsolódó 1967. évi jegyzőkönyv
OHCHR	Az ENSZ Emberi Jogok Főbiztosának Hivatala
Tagállamok	Az Európai Unió tagállamai és a társult országok
UNHCR	Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága

Bevezetés

Az 1951. évi menekültügyi egyezményben a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás a „menekült” mint fogalom meghatározásában az üldöztetéstől való megalapozott félelem megalapozottságának öt oka közül az egyik ⁽²⁾. Gyakori viták tárgya, és pusztán intuíció alapján nehezen érthető meg. A „meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” fogalma ugyanis a menekültügyi egyezmény összefüggésén kívül nem általánosan használt fogalom; jelentése elsősorban a menekültügyi egyezményből származik.

A menekültügyi egyezménnyel fennálló szoros kapcsolatra tekintettel a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás tárgyalásakor mindig szem előtt kell tartani az üldöztetéstől való félelem kontextusát. Amíg teljesen elképzelhető egy-egy adott ország politikai pártjairól vagy etnikumairól önálló témaként írni, a menekültügyi kontextus figyelembevétele nélkül, addig értelmetlen lenne egy konkrét származási ország különböző társadalmi csoportjait felsorolni az üldöztetés kockázatának összefüggésén kívül. A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás nem önálló fogalom, és nem elemezhető elkülönítetten.

A kontextusfüggőség magának a meghatározott társadalmi csoport fogalmának is velejárója. Ahogyan az UNHCR nemzetközi védelmi iránymutatása rámutat, a meghatározott társadalmi csoportoknak nincs zárt és végleges listája ⁽³⁾. A fogalmat az egyes társadalmakban létező csoportok sokféle és változó jellegének összefüggésében kell értelmezni. A kvalifikációs irányelvben ⁽⁴⁾ a meghatározott társadalmi csoport fogalmát illetően a csoportot körülvevő társadalom megítélése is kulcsfontosságú tényező.

Ezért ez az útmutató azt sem kívánja konkretizálni, hogy milyen profil *képez* vagy *nem képez* egy meghatározott társadalmi csoportot, a célja inkább az, hogy jogi elemzést biztosítson, amelynek elvégzésével megítélhető, hogy egy adott profil meghatározott társadalmi csoportnak tekintendő-e valamely adott származási országban. Ezt az elemzést mindig az érintett származási országban fennálló helyzet összefüggésében kell elvégezni.

Az útmutatónak összességében az a célja, hogy közös megközelítést és közös nyelvet biztosítson a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalmának a KEMR összefüggésén belüli gyakorlati alkalmazásához. Annak érdekében, hogy a lehető leginkább gyakorlati szempontú legyen, a jogi elemzésre vonatkozó útmutatást a gyakorlati alkalmazást szemléltető, számos gyakorta felmerülő profilt tartalmazó szakasz egészíti ki. Az útmutató a legfontosabb megfontolások felsorolászerű áttekintésével, valamint az uniós bíróságok leginkább releváns ítéleteinek összefoglalójával zárul.

⁽²⁾ *A menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi genfi egyezmény és az ahhoz kapcsolódó 1967. évi jegyzőkönyv*, 1. cikk, A. rész, (2) bekezdés, közzétette az UNHCR 2010 decemberében.

⁽³⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: „Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2002. május 7., 2. o.

⁽⁴⁾ *Az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/95/EU irányelve a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról (átdolgozás).*

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalmának jogalapja

Ez a szakasz a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásra vonatkozó, hatályos uniós jogra való hivatkozást, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) vonatkozó ítélkezési gyakorlatának áttekintését tartalmazza. A „meghatározott társadalmi csoport” fogalmának értelmezése idővel változhat ⁽⁵⁾.

A kvalifikációs irányelv

A kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja a következőképpen határozza meg a „meghatározott társadalmi csoport” fogalmát:

„10. cikk – Üldöztetési okok

(1) Az üldöztetési okok értékelésekor a tagállamok a következőket veszik figyelembe: [...]

d) valamely csoport különösen akkor minősül meghatározott társadalmi csoportnak, ha:

- a csoport tagjai veleszületett jellemzőkkel vagy meg nem változtatható közös háttérrel rendelkeznek vagy olyan közös meggyőződésük, illetve jellemzőik vannak, amelyek olyannyira alapvetők az identitás, illetve lelkiismeret szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne azok feladására kényszeríteni, illetve
- a csoport az érintett országban egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom másként kezeli.

A származási ország körülményeitől függően meghatározott társadalmi csoportnak minősülhet az olyan csoport is, amely tagjainak közös jellemzője a szexuális irányultságon alapul. Nem tartoznak a szexuális irányultság fogalma alá az olyan cselekmények, amelyek a tagállamok nemzeti joga értelmében bűncselekménynek minősülnek. Egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás meghatározása vagy egy ilyen csoport jellemzőinek beazonosítása céljából kellő figyelmet kell fordítani a nemre vonatkozó szempontokra, ideértve a nemi identitást is;⁶

Az Európai Unió ítélkezési gyakorlata

Ezen útmutató alkalmazásában a Bíróság alábbi ítélkezési gyakorlatát kell figyelembe venni (az ügyek hivatalos összefoglalójából származó szemelvényeket lásd a 32. oldalon):

A Bíróság X, Y és Z ügyben 2013. november 7-én hozott ítélete ⁽⁶⁾

A Raad van State (Hollandia) a nemzetközi védelem iránti, szexuális irányultságon alapuló kérelmek elbírálásával kapcsolatban előzetes döntéshozatali kérelmet intézett a Bírósághoz.

A kérdést előterjesztő bíróság három kérdést vetett fel: 1) a homoszexuális személyek meghatározott társadalmi csoportot képezhetnek-e (a kvalifikációs irányelv 10. cikke értelmében); 2) hogyan kell értékelni, hogy a homoszexuális cselekmények tekintetében mi minősül üldöztetésnek; 3) a homoszexuális cselekmények bűncselekménynek minősítése üldöztetésnek minősül-e.

A Bíróság F ügyben 2018. január 25-én hozott ítélete ⁽⁷⁾

Egy magyar bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtott be a Bírósághoz azzal kapcsolatban, hogy pszichológiai szakértői véleményeket használtak egy olyan kérelmező szavahihetőségének ellenőrzésére, aki szexuális irányultságához kapcsolódó okok miatti üldöztetéstől való félelemre hivatkozott.

⁽⁵⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: „Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2002. május 7., 2. o.

⁽⁶⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítélete (EU:C:2013:720).

⁽⁷⁾ A Bíróság C-473/16. sz., *F kontra Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* ügyben 2018. január 25-én hozott ítélete (EU:C:2018:36).

A Bíróság *Ahmedbekova* ügyben 2018. október 4-én hozott ítélete (*)

Egy bolgár közigazgatási bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtott be a Bírósághoz a kvalifikációs irányelv és a menekültügyi eljárásokról szóló irányelv különböző rendelkezéseinek értelmezésével kapcsolatban. A kérdést előterjesztő bíróság kilenc kérdést tett fel a kérelmében. A hetedik kérdés a következőre irányult: az, hogy egy nemzetközi védelmet kérelmező személy a származási állama elleni keresetet nyújtott be az Emberi Jogok Európai Bíróságához, megalapozza-e az adott személy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozását, vagy a kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének e) pontja értelmében vett politikai meggyőződésnek minősül-e.

(*) A Bíróság C-652/16. sz., *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova és Rauf Emin Ogla Ahmedbekov kontra Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite* ügyben 2018. október 4-én hozott ítélete (EU:C:2018:801).

Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás a vizsgálati folyamaton belül

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás nem önálló fogalom, nem elemezhető elkülönítetten, és csak olyan kontextusban értékelhető, amelyben a származási országon belüli üldöztetéstől való félelem megállapítható.

Az *EASO nemzetközi védelemre való jogosultság feltételeiről szóló gyakorlati útmutatója* (*) a nemzetközi védelem iránti egyéni kérelem vizsgálatát olyan, több lépésből álló folyamatként ismerteti, amelynek során a menekült fogalom meghatározásának minden eleme vizsgálat tárgyát képezi. A vizsgálati folyamat lépéseinek ismertetése az alábbiakban található.

1. lépés: Előzetes megfontolások

A kérelmező harmadik ország állampolgára vagy hontalan személy, és az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, vagy amennyiben hontalan, a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országon kívül tartózkodik.

2a. lépés: Üldöztetés

Az a bánásmód, amelytől a kérelmező fél, üldöztetésnek minősül, azaz a bánásmód az emberi jogok kellően súlyos megsértése, vagy különféle intézkedések kellően súlyos halmozódása, amely többek között a kvalifikációs irányelv 9. cikkének (2) bekezdésében említett formában jelenik meg.

2b. lépés: Megalapozott félelem

Az üldöztetéstől való félelem megalapozott.

2c. lépés: Üldöztetési ok(ok)

Az üldöztetés vagy az ilyen cselekmények elleni védelem hiánya (legalább részben) összefügg az alábbi (tényleges vagy vélt) okok egyikével:

- faji hovatartozás;
- vallási meggyőződés;
- állampolgárság;
- **meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás;**
- politikai meggyőződés.

3. lépés: Kiegészítő védelem

A kiegészítő védelemre való jogosultság vizsgálatára csak akkor kerül sor, ha a kérelmező nem jogosult menekült jogállásra, azaz sem a 2a., sem a 2b., sem a 2c. lépés nem teljesül.

4. lépés: Védelem a származási országban

A származási országon belül egyáltalán nincs védelem, vagy a védelem nyújtói nem képesek vagy nem hajlandók védelmet biztosítani; vagy a védelem nem hatékony vagy csak ideiglenes jellegű, azaz a védelem nem felel meg a kvalifikációs irányelv 7. cikkében foglalt kritériumoknak.

5. lépés: Belföldi védelem alternatívája

Adott esetben a nemzeti jogszabályoknak és gyakorlatnak megfelelően megállapítást nyer, hogy a belföldi védelem alternatívája nem áll a kérelmező rendelkezésére.

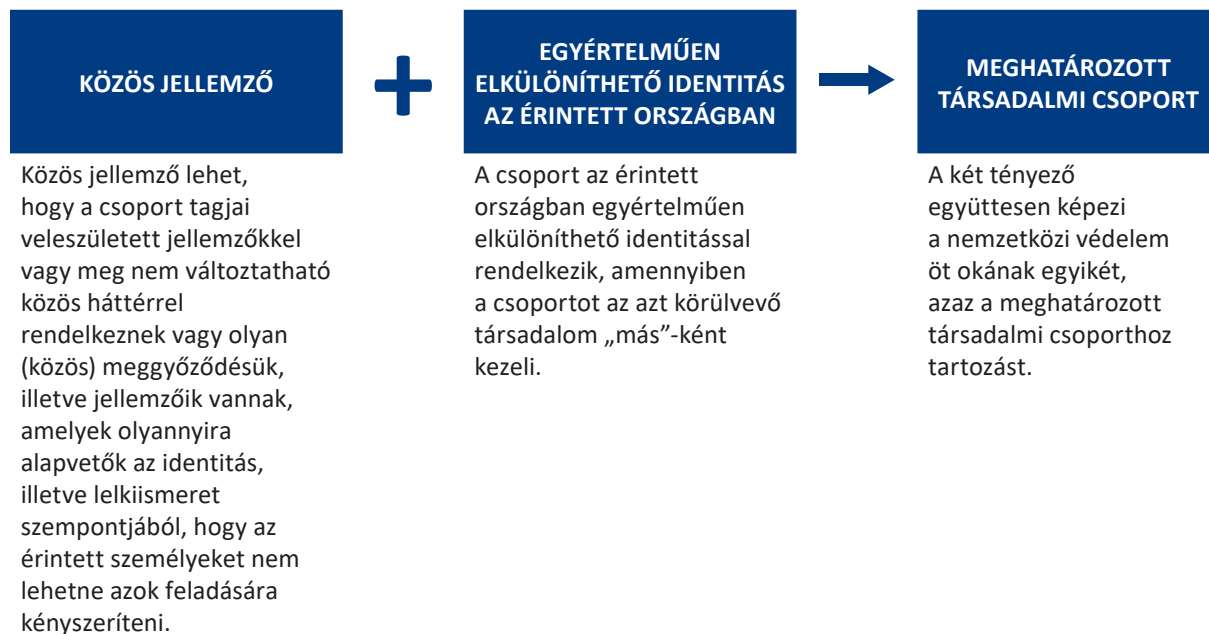
A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás vizsgálatára az alapelv szerint csak az üldöztetéstől való megalapozott félelem fennállásával összefüggésben kerül sor. A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalma soha nem vizsgálható elkülönítetten, és csak akkor vezethet a menekült jogállás elismeréséhez, amennyiben az üldöztetéstől való megalapozott félelem is jelen van, és megállapítást nyer, hogy összefüggés van a félelem és a kiváltó oka között.

(*) *EASO gyakorlati útmutató: A nemzetközi védelemre való jogosultság feltételei*, 2018, 42. o.

Jogi elemzés

A) Kumulatív megközelítés

A kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja a meghatározott társadalmi csoportot két, **együttesen teljesülő** tényezővel definiálja:

A kumulatív megközelítés azt jelenti, hogy a fent vázolt mindkét kritériumnak, egyrészt a „közös jellemzőknek”, másrészt az „egyértelműen elkülöníthető identitásnak” teljesülnie kell. Másképp fogalmazva: nem elegendő annak megállapítása, hogy a csoport tagjai bizonyos közös jellemzőkkel, háttérrel vagy meggyőződéssel rendelkeznek, ennek a csoport szintjén mások számára is láthatónak kell lennie a csoport másságának azonosításához.

A kumulatív megközelítést a Bíróság X, Y és Z ügyben hozott ítélete ⁽¹⁰⁾ megerősítette.

Szemelvények a Bíróság X, Y és Z ügyben hozott ítéletéből

„E meghatározás értelmében valamely csoport akkor minősül »meghatározott társadalmi csoportnak«, ha az adott esetben két feltétel együttesen teljesül.

Egyfelől, a csoport tagjainak veleszületett jellemzőkkel vagy meg nem változtatható közös háttérrel kell rendelkezniük vagy olyan közös meggyőződésüknek, illetve jellemzőiknek kell lenniük, amelyek olyannyira alapvetők az identitás szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne azok feladására kényszeríteni.

Másfelől, a csoportnak az érintett harmadik országban egyértelműen elkülöníthető identitással kell rendelkeznie, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom »más«-ként kezeli.”
(45. pont)

⁽¹⁰⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) 45. pontja.

Megjegyzés az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) megközelítéséről

Ebben az összefüggésben megjegyzendő, hogy a kvalifikációs irányelvben foglaltaktól eltérően az UNHCR nem alkalmaz „kumulatív megközelítést”. A Főbiztosság a következőképpen határozza meg a meghatározott társadalmi csoport fogalmát:

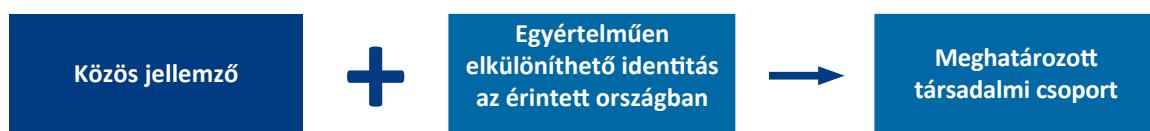
„Meghatározott társadalmi csoportnak olyan emberek csoportja tekinthető, akik az üldözés veszélyétől különböző, közös jellemzővel bírnak vagy akiket a társadalom csoportként észlel. Ez a közös jellemző gyakran veleszületett, megváltozhatatlan jellemző, vagy olyan, amely más módon alapvetően hozzátartozik az önazonossághoz, a lelkiismerethez vagy az emberi jogok gyakorlásához.”⁽¹¹⁾

A kumulatív megközelítéssel kapcsolatos nemzeti gyakorlatok

A tagállam tölti ki

⁽¹¹⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: „Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2002. május 7., 3. o.

B) Közös jellemző

Ez a pont a kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdése d) pontjának a **közös jellemzőkre, háttérre vagy meggyőződésre** vonatkozó első követelményrendszerére összpontosít.

Veleszületett jellemzők: a veleszületett jellemző öröklött belső jellemzőként vagy az érintett személy születésével kialakult jellemzőként határozható meg. Megjegyzendő azonban, hogy ennek a jellemzőnek nem kell állandónak (azaz változatlanak vagy tartósnak) vagy megváltoztathatatlanok lennie.

Közös háttér: a közös háttér másokkal közös, jelentős múltbeli tapasztalatokra, vagy öröklődő állapotra, társadalmi vagy oktatási háttérre stb. tekintettel állapítható meg.

Olyan jellemző vagy meggyőződés, amely olyannyira alapvető az identitás szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne azok feladására kényszeríteni: ezek tipikusan olyan jellemzők, amelyek az alapvető emberi jogokhoz kapcsolódnak. Az érintett személyek nem kényszeríthetők azok feladására, és nem is várható el tőlük, hogy titokban tartsák ezeket, illetve e jellemző vagy meggyőződés kifejezése során visszafogottságot tanúsítsanak⁽¹²⁾. Az UNHCR a következőket szögezi le: „Ez a meghatározás magában foglalja azokat a jellemzőket, amelyek [...] [megváltoztatását] – jóllehet megváltoztathatóak – nem lehet kikövetelni, vagy mert azok olyan szorosan kapcsolódnak az egyén önazonosságához, vagy mert alapvető emberi jogok kifejeződése, megnyilvánulása.”⁽¹³⁾

Megjegyzendő, hogy a közös jellemzők fenti három aspektusa kiegészíti egymást, és a megkülönböztetés nem mindig egyértelmű. A három aspektus egy közös mögöttes elképzelést tükröz. Ugyanaz a profil – a nemzeti döntéshozatali gyakorlatától függően – esetenként a közös jellemzők több mint egy „kategóriájába” sorolható. Az „életkor” például egyesek szerint a „veleszületett jellemzők” kategóriába, vagy mások szerint a „meg nem változtatható közös háttér” kategóriába tartozik. Ha egy jellemző a három kategória bármelyikébe sorolható, annak taglalása, hogy a három közül melyik a legmegfelelőbb, nem döntő jelentőségű. Nincs hatással az eredményre. A közös jellemzőre vonatkozó kritérium teljesülésének eldöntése előtt mindig fontos minden kategóriát ellenőrizni.

Az alábbiakban található a gyakran felmerülő közös jellemzőkre vonatkozó példák nem kimerítő felsorolása. Szem előtt kell tartani, hogy a közös jellemzők önmagukban nem alkotnak meghatározott társadalmi csoportokat, ennek megállapításához szükséges a csoport konkrét származási országon belüli, egyértelműen elkülöníthető identitásának elemzése is.

- Biológiai nem és társadalmi nem: a nem és a társadalmi nem veleszületett jellemzőknek tekinthetők még abban az esetben is, ha az ember neme és társadalmi neme nem feltétlenül állandó és megváltozhat. A gyakorlatban azonban az „egyértelműen elkülöníthető identitás” kritériuma a származási országok többségében csak akkor igazolható a vonatkozásukban, ha több olyan jellemzővel együttesen érvényesülnek, amelyek relevánsak abból a szempontból, hogy a meghatározott csoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli.

⁽¹²⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítélete (EU:C:2013:720).

⁽¹³⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: „Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2002. május 7., 3. o.

- Születési rendellenességek: az albinizmushoz hasonló születési rendellenességek szintén veleszületettnek tekinthetők.
- Fogyatékoságok ⁽¹⁴⁾: egyes mentális vagy fizikai fogyatékoságok veleszületett jellemzőnek minősülhetnek. Például a vakon, siketen született, vagy bizonyos fejlődési rendellenességgel rendelkező személyek esetében. Más fogyatékosággal élő személyek úgy tekinthetők, hogy meg nem változtatható közös háttérrel rendelkeznek. A háború vagy a következményei okozta fogyatékoságok szintén ebbe a kategóriába tartozhatnak.
- Erkölcsi szabályok áthágása és az uralkodó normák megsértése: az erkölcsi szabályok áthágásával járó bizonyos cselekmények, például a házasságtörés, szintén képezhet meg nem változtatható közös háttérrel. Ezenfelül egyes esetekben a társadalmi normák megsértése kapcsolódhat olyan meggyőződéshez, amely olyannyira alapvető az identitás, illetve lelkiismeret szempontjából, hogy az érintett személyek nem kényszeríthetők azok feladására. Erre vonatkozó lehetséges példák: olyan szülők, akik elutasítják, hogy gyermekük női nemi szerveit megcsonkítsák, vagy olyan nők, akik elutasítják, hogy férjüknek alárendelt szerepet töltsenek be.
- A szexuális irányultság és a nemi identitás olyannyira alapvetőnek tekinthető az identitás, illetve lelkiismeret szempontjából, hogy az érintett személyek nem kényszeríthetők azok feladására.
- Súlyos rendellenességek és betegségek: egyes rendellenességek és súlyos betegségek, mint például a HIV/AIDS, meg nem változtatható közös háttérnek minősíthetők.
- Rokoni kötelékek: a rokoni kötelékek (például a család, ahová az ember születik) veleszületett jellemzőnek vagy (például házasságkötés miatt) meg nem változtatható közös háttérnek tekinthetők.

A közös jellemző nem korlátozódhat kizárólag az üldöztetéstől való közös félelemre.

Megjegyzendő, hogy a közös jellemző nem lehet kizárólag magától az üldöztetéstől való félelem. A közös jellemzőnek az üldöztetéstől való félelemtől függetlenül kell léteznie. Az üldöző magatartás nem határozhatja meg a társadalmi csoportot. Máskülönbén bármely olyan egyén, aki az üldöztetéstől való megalapozott félelmet érez, meghatározott társadalmi csoportot alkotna, és így menekült jogállásra jogosult lenne. A többi üldöztetési ok (faji hovatartozás, vallás, állampolgárság és politikai meggyőződés) így minden érdemi tartalomtól mentessé válna, mivel a megalapozott félelem pusztán ténye elegendő lenne a menekült jogállás megadásához.

Az UNHCR iránymutatása is kiemeli ennek az elvnek a jelentőségét, mivel a meghatározott társadalmi csoportot a következőképpen határozza meg: „olyan emberek csoportja [...], akik **az üldözés veszélyétől különböző, közös jellemzővel bírnak**” ⁽¹⁵⁾.

Nemzeti iránymutatás a közös jellemzőre vonatkozó feltétel alkalmazásához

A tagállam tölti ki

⁽¹⁴⁾ „A fogyatékosággal élő személyek között vannak olyanok, akiknek a hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodása számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását”, ENSZ-közgyűlés, A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló, 2006. december 13-i egyezmény, 1. cikk.

⁽¹⁵⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: „Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2002. május 7., 11. pont.

C) Egyértelműen elkülöníthető identitás

A közös jellemzőre vonatkozó feltétel teljesülését követően az a következő kérdés, hogy a csoport rendelkezik-e **egyértelműen elkülöníthető identitással – mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli – az érintett országban.**

Az „identitás” nehezen határozható meg, ugyanis különböző elméletek alkothatók azzal kapcsolatban, hogy az „identitás” fogalmát hogyan kell vizsgálni. A kvalifikációs irányelv azonban egyértelmű útmutatással szolgál arra vonatkozóan, hogy hogyan kell megállapítani az egyértelműen elkülöníthető identitás meglétét valamely meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás összefüggésében: egy meghatározott társadalmi csoport az érintett országban egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli.

1) Az egyértelműen elkülöníthető identitást a származási országban érvényesülő feltételek szerint kell elemezni

A kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja kimondja, hogy „a csoport **az érintett országban** egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom másként kezeli”.

Az egyértelműen elkülöníthető identitás az adott származási országban érvényesülő konkrét körülményektől függ. Előfordulhat, hogy a csoportot az egyik országban „más”-ként kezelik (a kvalifikációs irányelv értelmében), egy másikban azonban nem.

Ezért nem vonható le az a következtetés, hogy egy bizonyos profil a jellegéből adódóan vagy absztrakt szempontból egy meghatározott társadalmi csoportot képez. Az egyértelműen elkülöníthető identitás meglétét mindig a származási országon belüli körülmények ismeretében kell értékelni.

Valamely meghatározott társadalmi csoport egy adott országon belüli létezésének értékeléséhez ezért **releváns és naprakész származásiország-információk** szükségesek.

Megjegyzendő az is, hogy a csoportoknak nem kell egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezniük a származási ország egészére nézve, és a meghatározott társadalmi csoport létezése ebben az értelemben azokra a régiókra korlátozódhat, ahonnan a kérelmező származik ⁽¹⁶⁾.

2) A körülvevő társadalom általi „más”-ként kezelés

Ebben a szakaszban a vizsgálatot végző tisztviselő számára a legfontosabb kérdés annak meghatározása, hogy **az érintett csoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli-e.**

Annak vizsgálatakor, hogy egy csoportot az azt körülvevő társadalom (a származási országban) „más”-ként kezel-e, több mutató használható. Az alábbiakban ismertetett két mutató önmagában nem szükséges a társadalmi csoport azonosításához, és **így egyik sem előfeltétele az egyértelműen elkülöníthető identitás megállapításának; példaként szerepelnek**, amelyek bizonyos konkrét körülmények között hasznosak lehetnek a társadalmi csoport azonosításához.

A körülvevő társadalom általi ilyen megítélésnek nem feltétlenül kell a származási ország egészének társadalmára vonatkoznia. A „más”-ként kezelés nem értelmezendő feltétlenül negatívnak sem. Előfordulhat például, hogy egy privilegizált társadalmi osztályt az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezel.

a) Jogszabályok általi megbélyegzés vagy kiemelés

A Bíróság az X, Y és Z ügyben úgy ítélkezett, hogy egy meghatározott csoportot (ebben az esetben a homoszexuális személyeket) célzó büntetőjogi szabályok létezése azt a megállapítást támasztja alá, hogy a csoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli, és így az az érintett országban egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik.

⁽¹⁶⁾ Ez nem érinti a belföldi védelem alternatívájának vizsgálatát, amelyre a kockázatértékelés összefüggésében kerül sor.

Szemelvények a Bíróság X, Y és Z ügyben hozott ítéletéből ⁽¹⁷⁾

„E tekintetben el kell ismerni, hogy az alapügyek mindegyikében szóban forgó, kifejezetten homoszexuális személyeket célzó büntetőjogi szabályok létezése alapján megállapítható, hogy e személyek egy különálló csoportot képeznek, amelyet az azt körülvevő társadalom »más«-ként kezel.”

(48. pont)

„Következésképpen azt a választ kell adni a mindhárom alapügyben feltett első kérdésre, hogy az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a mindhárom alapügyben szóban forgó, kifejezetten homoszexuális személyeket célzó büntetőjogi szabályok létezése alapján megállapítható, hogy e személyeket úgy kell tekinteni, mint akik meghatározott társadalmi csoportot képeznek.”

(49. pont)

A meghatározott csoportot célzó büntetőjogi szabályok vagy bizonyos csoportokkal szemben hátrányosan megkülönböztető jellegű jogszabályok létezése alátámaszthatja azt a megállapítást, hogy az adott csoportokat az azokat körülvevő társadalom „más”-ként kezeli.

b) A társadalom általi megbélyegzés vagy feltűnőnek tekintés

Mivel egy-egy meghatározott társadalmi csoport kapcsolódik az őt körülvevő társadalomhoz, fontos megérteni, hogy a társadalom hogyan működik és hogyan kezel csoportokat „más”-ként.

Ez hátrányos megkülönböztetésre, kiközösítésre vagy bizonyos csoportok kiváltságokkal való felruházására utaló cselekmények vagy meggyőződések révén válhat nyilvánvalóvá.

A hátrányos megkülönböztetés vagy a kiközösítés többek között az álláshelyekhez, lakhatáshoz, egészségügyi ellátáshoz vagy oktatáshoz való korlátozott hozzáférésből állhat. A meghatározott társadalmi csoportok minősíthetők kirekesztett csoportnak, illetve a társadalom vagy lakosság többi részétől elkülönülőnek a származási ország egészében vagy annak egyes konkrét területén vagy területein.

Bizonyos hagyományok és szokások, vallási vagy politikai meggyőződések is megbélyegezhetnek egyes csoportokat.

Azokban az országokban vagy térségekben, ahol a női nemi szervek megcsonkításának előfordulási aránya magas, bizonyos életkorú nőket és lányokat, akik nem estek át ilyen megcsonkításon, az őket körülvevő társadalom „más”-ként kezelhet, és így egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezhetnek.

⁽¹⁷⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) 48. és 49. pontja.

D) A csoporthoz tartozás

A kvalifikációs irányelv szerint az egyértelműen elkülöníthető identitás, valamint a „más”-ként kezelés a csoport egészére vonatkozik. A körülvevő társadalomnak egy bizonyosfajta általános tudással kell rendelkeznie arról, hogy a társadalmon belül létezik egy meghatározott társadalmi csoport, és e csoport tagjait „más”-ként kell kezelnie.

Egy meghatározott társadalmi csoport tagjai egyenként lehetnek „láthatatlanok” vagy „észrevehetetlenek” az őket körülvevő társadalom számára, de pusztán az a tény, hogy a meghatározott társadalmi csoport közös jellemzőivel rendelkeznek, az adott csoport tagjaivá teszi őket. A kérelmező szexuális irányultsága például nem feltétlenül látható az őt körülvevő társadalom számára, ha nem beszél arról nyíltan.

Egy **meghatározott társadalmi csoport** létezése nem a tagjai tevékenységein vagy cselekedetein alapul, és nem is függ azoktól. Egy meghatározott társadalmi csoport létezhet és gyakran létezik is bármilyen hozzá kapcsolódó, rá jellemző tevékenység nélkül.

A csoport tagjai közötti összetartás nem követelmény. Egy meghatározott társadalmi csoport tagjainak nem kell ismerniük egymást, és semmilyen módon nem kell kapcsolódniuk egymáshoz. A releváns kritérium az, hogy a tagok közös jellemzővel rendelkezzenek, de nem követelmény, hogy bármiféle kapcsolatban legyenek egymással.

Titokban tartás vagy visszafogottság tanúsítása. A Bíróság az *X, Y és Z* ügyben úgy határozott, hogy a kérelmezőktől nem várható el, hogy titokban tartsanak egy olyan jellemzőt, amely az identitásuk szempontjából olyannyira alapvető, hogy nem lehetne őket annak feladására kényszeríteni. A Bíróság továbbá kimondta, hogy a kérelmezőtől nem várható el ésszerűen az, hogy szexuális irányultságának kifejezése során visszafogottságot tanúsítson. E tekintetben nem kell figyelembe venni azt a tényt, hogy elkerülhetné az üldöztetés kockázatát, ha szexuális irányultsága kifejezésekor nagyobb visszafogottságot tanúsítana, mint egy heteroszexuális személy.

Szemelvények a Bíróság *X, Y és Z* ügyben hozott ítéletéből ⁽¹⁸⁾

„Ami az első említett feltételt illeti, nem vitatott, hogy valamely személy szexuális irányultsága olyannyira alapvető az identitása szempontjából, hogy nem lehetne őt annak feladására kényszeríteni.”
(46. pont)

„E tekintetben meg kell állapítani, hogy az azonos szexuális irányultságú tagokból álló csoporthoz tartozó személyektől elvárni azt, hogy titokban tartsák ezt az irányultságot, ellentétes annak elismerésével, hogy e személyeknek az identitásuk szempontjából olyannyira alapvető jellemzőik vannak, hogy nem lehetne őket azok feladására kényszeríteni.”
(70. pont)

„E tekintetben nem kell figyelembe venni azt a tényt, hogy elkerülhetné ezt a kockázatot, ha szexuális irányultsága kifejezésekor nagyobb visszafogottságot tanúsítana, mint egy heteroszexuális személy.”
(75. pont)

„Az illetékes hatóságok a menekült jogállás megszerzése érdekében előterjesztett kérelem értékelése során nem várhatják el ésszerűen azt, hogy a menedékkérő az üldöztetés kockázatának elkerülése érdekében titokban tartsa homoszexualitását származási országában, vagy hogy szexuális irányultságának kifejezése során visszafogottságot tanúsítson.”
(76. pont)

Egy meghatározott társadalmi csoport értékelésekor a csoport mérete, azaz a csoport tagjainak vagy a csoportot alkotó személyeknek a száma nem releváns.

Egy meghatározott társadalmi csoport valójában állhat nagyon kevés személyből (például ritka betegséggel/ fogyatékkal élő személyek), vagy épp ellenkezőleg, jóval több személyből (például LMBTI-személyek egy teljes országon belül). Érdemes emlékeztetni arra, hogy az üldöztetés egyéb okai (faji hovatartozás, vallás, állampolgárság és politikai meggyőződés) szintén érinthetnek nagyon sok vagy nagyon kevés személyt. Ezenfelül számos, alaposan dokumentált történelmi példa létezik arra, hogy a többséget üldözik domináns kisebbségi csoportok a menekültügyi egyezményben foglalt okok valamelyike miatt.

⁽¹⁸⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) 46., 70., 75. és 76. pontja.

A „meghatározott társadalmi csoport” kifejezésben a „meghatározott” szó arra utal, hogy a csoport „azonosítható”. Nem úgy értendő, hogy az a csoport méretére vonatkozik ⁽¹⁹⁾.

A meghatározott társadalmi csoport létezésére vonatkozó következtetés

A közös jellemzőre vonatkozó kritérium és az egyértelműen elkülöníthető identitásra vonatkozó kritérium teljesülése ahhoz vezet, hogy a kérelmező egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozik, ennél fogva fennáll a „menekült” fogalom meghatározásán belüli öt üldöztetési ok egyike.

Nemzeti iránymutatás az egyértelműen elkülöníthető identitásra vonatkozó feltétel alkalmazásához
<i>A tagállam tölti ki</i>

⁽¹⁹⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: „Meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2002. május 7., 18. pont.

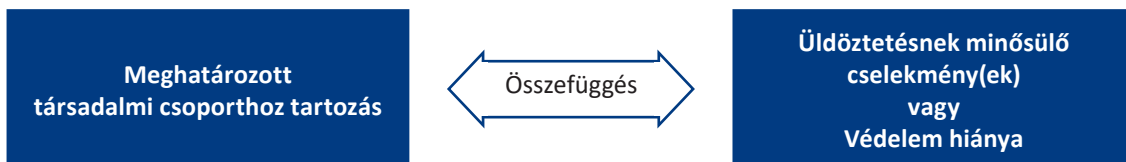
E) Összefüggés (valamilyen okból kifolyólag)

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás pusztán ténye nem elegendő a menekült státuszra való jogosultsághoz. A kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásának megállapítása utáni következő lépés a kérelmező ilyen csoporthoz tartozása és üldöztetéstől való félelme vagy a védelem hiánya közötti összefüggés fennállásának vizsgálata.

Az **összefüggés (valamilyen okból kifolyólag)** az alábbiak közötti ok-okozati kapcsolat:

- egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás és az üldöztetéstől való megalapozott félelem;
vagy
- egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás és az üldöztetésnek minősülő cselekménnyel szembeni – a kvalifikációs irányelv 7. cikkének (2) bekezdése szerinti – hatékony és nem ideiglenes védelem hiánya, különösen a védelem nyújtói arra való hajlandóságának hiánya, hogy védelmet biztosítsanak a félelem tárgyát képező üldöztetésekkel szemben, amennyiben maga az üldöztetésnek minősülő cselekmény nem kapcsolódik üldöztetési okhoz.

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás és az üldöztetéstől való félelem közötti – akár az üldöztetésnek minősülő cselekmény(ek)ből, akár a védelem hiányából fakadó – összefüggés alapvető fontosságú.

A védelem nyújtására való hajlandóság hiányára vonatkozó példa: egy homoszexuális férfi olyan bűncselekmények áldozata, amelyek nem a szexuális irányultsága vagy a menekültügyi egyezményben foglalt más ok miatt következtek be, az illetékes hatóságok azonban elutasítják a bűncselekmények ügyében folytatott nyomozást, vagy szükség esetén fizikai védelem biztosítását számára szexuális irányultsága miatt.

F) Konkrét megfontolások

a. Több indok

A több indok arra a helyzetre vonatkozik, amikor több mint egy indokból követnek el üldöztetésnek minősülő cselekményt, amelyek közül nem mind üldöztetési ok. A többi indok között tényleges kiváltó tényezőként legalább egy üldöztetési ok fennállása elegendő a „menekült” fogalom meghatározásának alkalmazásához.

b. Több üldöztetési ok

Az egyes ügyek körülményeitől függően előfordulhat, hogy több, egymást átfedő vagy egyformán alkalmazható üldöztetési ok áll fenn. A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás mellett egy és ugyanazon üldöztetésnek minősülő cselekményre alkalmazhatók lehetnek más üldöztetési okok (faji hovatartozás, vallás, állampolgárság, politikai meggyőződés) is. A vizsgálatot végző tisztviselőnek ezért mindig figyelmet kell szentelnie annak, hogy léteznek-e más üldöztetési okok. Javaslat: ha egy üldöztetésnek minősülő cselekmény egyértelműen összekapcsolható a menekültügyi egyezményben foglalt többi ok egyikével, nem kell további elemzést végezni a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásra vonatkozó kritérium alkalmazásáról.

c. Egyéni elbírálás

Megjegyzendő, hogy az üldöztetéstől való megalapozott félelem megállapításakor nem követelmény, hogy a meghatározott társadalmi csoport minden tagja ki legyen téve az üldöztetés kockázatának. Ugyanúgy, mint a többi üldöztetési ok esetében, a meghatározott társadalmi csoportnak sem feltétlenül minden tagja lesz jogosult menekült jogállásra.

Előfordulhat, hogy egy meghatározott társadalmi csoport tagja a csoporthoz tartozása alapján megalapozottan fél az üldöztetéstől, míg ugyanazon csoport másik tagja nem feltétlenül érez bármilyen félelmet. Hasonlóképpen, létezhetnek olyan személyes körülmények, amelyek mellett egy meghatározott társadalmi csoport tagja védelmet élvez, míg ugyanazon meghatározott társadalmi csoport más tagjai nem.

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás elemzése

Ez a szakasz az útmutató előző részeiben ismertetett elvek szemléltetésére hivatott. Az itt részletezett profilok úgy lettek kiválasztva, hogy szemléltetni lehessen az elemzés gyakorlati alkalmazásának lehetséges módjait. Az adott profilok **nem magukat a meghatározott társadalmi csoportokat illusztráló példák**. Ahogyan a fentiekben szerepel, a meghatározott társadalmi csoportokat mindig az egyéni jellemzők és a származási országban fennálló konkrét körülmények ismeretében kell meghatározni.

Egy egyén valamely meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásának értékelésekor különösen fontos, hogy a döntéshozó **tartózkodjon attól, hogy fogalmi sztereotípiákra és kulturálisan elfogult általánosításokra vagy feltevésekre hagyatkozzon**, különösen bizonyos látható jellemzők meglétével vagy hiányával összefüggésben ⁽²⁰⁾.

A) A szexuális irányultsághoz és a nemi identitáshoz kapcsolódó profilok

A szexuális irányultságot és a nemi identitást a kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdése d) pontjának második albekezdése konkrétan említi.

A kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja

„[...]”

A származási ország körülményeitől függően meghatározott társadalmi csoportnak minősülhet az olyan csoport is, amely tagjainak közös jellemzője a szexuális irányultságon alapul. Nem tartoznak a szexuális irányultság fogalma alá az olyan cselekmények, amelyek a tagállamok nemzeti joga értelmében bűncselekménynek minősülnek. Egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás meghatározása vagy egy ilyen csoport jellemzőinek beazonosítása céljából kellő figyelmet kell fordítani a nemre vonatkozó szempontokra, ideértve a nemi identitást is;”

Közös jellemző

A Bíróság az X, Y és Z ügyben úgy ítélte meg, hogy a szexuális irányultság olyannyira alapvető jellemző az identitás szempontjából, hogy az érintett személy nem kényszeríthető annak feladására.

Szemelvények a Bíróság X, Y és Z ügyben hozott ítéletéből ⁽²¹⁾

„Ami az első említett feltételt illeti, nem vitatott, hogy valamely személy szexuális irányultsága olyannyira alapvető az identitása szempontjából, hogy nem lehetne őt annak feladására kényszeríteni. Ezt az értelmezést támasztja alá az irányelv 10. cikke (1) bekezdése d) pontjának második albekezdése, amelyből következően a származási ország körülményeitől függően meghatározott társadalmi csoportnak minősülhet az olyan csoport is, amely tagjainak közös jellemzője a szexuális irányultságon alapul.”
(46. pont)

A Bíróság továbbá úgy határozott, hogy a kérelmezőtől nem várható el, hogy az üldöztetés elkerülése érdekében titokban tartson egy olyan jellemzőt, amely olyannyira alapvető az identitása szempontjából, hogy nem lehetne őt annak feladására kényszeríteni. A Bíróság kimondta, hogy a kérelmezőtől észszerűen nem várható el, hogy (szexuális irányultságának kifejezése során) visszafogottságot tanúsítson, és hogy e tekintetben nem kell figyelembe venni azt a tényt, hogy elkerülhetné az üldöztetés kockázatát, ha szexuális irányultsága kifejezésekor nagyobb visszafogottságot tanúsítana, mint egy heteroszexuális személy.

⁽²⁰⁾ UNHCR, *Az ENSZ menekültügyi főbiztosának mint beavatkozó félnek az Európai Unió Bírósága elé terjesztett észrevételei a Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z ügyben*, 2012. szeptember 28., 12. o.

⁽²¹⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) 46. pontja.

Szemelvények a Bíróság X, Y és Z ügyben hozott ítéletéből ⁽²²⁾

„E tekintetben meg kell állapítani, hogy az azonos szexuális irányultságú tagokból álló csoporthoz tartozó személyektől elvárni azt, hogy titokban tartsák ezt az irányultságot, ellentétes annak elismerésével, hogy e személyeknek az identitásuk szempontjából olyannyira alapvető jellemzőik vannak, hogy nem lehetne őket azok feladására kényszeríteni.”

(70. pont)

„Nem várható tehát el, hogy valamely menedékkérő az üldöztetés elkerülése érdekében titokban tartsa homoszexualitását a származási országában.”

(71. pont)

Ahogy fentebb már leszögeztük, a különféle közös jellemzők (veleszületett jellemző, közös háttér vagy olyan jellemző vagy meggyőződés, amely olyannyira alapvető az identitás szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne annak feladására kényszeríteni) kiegészítik egymást, és a különbségek nem mindig egyértelműek. Egyesek a szexuális irányultságot például veleszületett jellemzőnek tarthatják. Ez azt illusztrálja, hogy a közös jellemző hogyan támasztható alá különböző érvelésekkel ⁽²³⁾.

Egyértelműen elkülöníthető identitás

Mivel a szexuális irányultság és a nemi identitás közös jellemző, az egyén meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásának megállapítása kapcsán felmerülő második kérdés az, hogy e közös jellemző alapján a csoport egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik-e, azaz ezt a csoportot a körülvevő társadalom „más”-ként kezeli-e a szexuális irányultsága és/vagy a nemi identitása miatt.

A vizsgálatot végző tisztviselő számára az a lényeges kérdés, hogy a „más”-ként kezelés hogyan nyilvánul meg. A Bíróság az X, Y és Z ügyben jelentőséget tulajdonít a kifejezetten homoszexuális személyeket célzó büntetőjogi szabályok létezésének. Ezek tehát alátámaszthatják azt a megállapítást, hogy a homoszexuális személyek egyértelműen elkülöníthető csoportot alkotnak, amelyet az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezel.

Szemelvények a Bíróság X, Y és Z ügyben hozott ítéletéből ⁽²⁴⁾

„E tekintetben el kell ismerni, hogy az alapügyek mindegyikében szóban forgó, kifejezetten homoszexuális személyeket célzó büntetőjogi szabályok létezése alapján megállapítható, hogy e személyek egy különálló csoportot képeznek, amelyet az azt körülvevő társadalom »más«-ként kezel.”

(48. pont)

„Következésképpen azt a választ kell adni a mindhárom alapügyben feltett első kérdésre, hogy az irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a mindhárom alapügyben szóban forgó, kifejezetten homoszexuális személyeket célzó büntetőjogi szabályok létezése alapján megállapítható, hogy e személyeket úgy kell tekinteni, mint akik meghatározott társadalmi csoportot képeznek.”

(49. pont)

A személyek szexuális irányultság és nemi identitás miatti megkülönböztetése fakadhat büntetőjogi szabályokból vagy hátrányosan megkülönböztető jellegű jogszabályokból, nem hivatalos állami gyakorlatokból, de magából a körülvevő társadalomból is. Ilyen büntetőjogi szabályok létezése nem követelmény a szexuális irányultsághoz és a nemi identitáshoz kapcsolódó, egyértelműen elkülöníthető identitás megállapításához.

Olyan országokban, ahol nincsenek a személyeket szexuális irányultság és nemi identitás miatt büntető vagy hátrányosan megkülönböztető jogszabályok, az LGBTI-személyek mindazonáltal rendelkezhetnek egyértelműen elkülöníthető identitással, ha például az őket körülvevő társadalomban döntően az intolerancia kultúrája érvényesül.

Ha a közös jellemzőre és az egyértelműen elkülöníthető identitásra vonatkozó kritérium teljesül, következtetésként levonható, hogy az adott származási országgal vagy annak egy részével összefüggésben megállapítható a meghatározott társadalmi csoport létezése.

⁽²²⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) 70. és 71. pontja.

⁽²³⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: a szexuális irányultságon és/vagy nemi identitáson alapuló menedéjogi kérelmek a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény és az 1967. évi jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2012. október 23., 47. pont.

⁽²⁴⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) 48. és 49. pontja.

Összefüggés

Pusztán annak megállapítása, hogy származási országában a kérelmező egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozik, nem elegendő a menekült jogállás elismeréséhez.

A „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Kiemelendő, hogy összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása és az üldöztetéstől való megalapozott félelme, vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya között.

Az üldöztetési okok alapulhatnak több indokon is (lásd a 19. oldalt), például az üldöztetésnek minősülő cselekményt egyszerre motiválhatják bűnügyi okok, valamint az áldozat meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása (például LGBTI-személyek pénzügyi haszonszerzés miatti zsarolása).

Olyan helyzetekben, ahol döntően az intolerancia kultúrája érvényesül, az üldöztetést megvalósító személy gyakran nem állami szereplő, miközben a védelem nyújtói esetleg nem képesek vagy nem hajlandók védelmet nyújtani, vagy a biztosított védelem nem hatékony vagy csak ideiglenes jellegű.

A szexuális irányultság és nemi identitás alapján meghatározott társadalmi csoportokkal kapcsolatos nemzeti gyakorlatok

A tagállam tölti ki

B) Nem

A társadalmi nem fogalma a férfiak és nők közötti kapcsolatra utal, amelynek alapja az egyik vagy másik nemnek kijelölt társadalmi vagy kulturális alapon konstruált és meghatározott identitás, státusz, szerepek és felelősségek ⁽²⁵⁾.

A kvalifikációs irányelv (30) preambulumbekendése

„Hasonlóképpen szükséges bevezetni a »meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás« miatti üldöztetés közös fogalmát. Egy meghatározott társadalmi csoport meghatározása céljából kellő figyelmet kell fordítani a kérelmező neméből fakadó szempontokra, ideértve a nemi identitást és szexuális irányultságot, ami kapcsolódhat bizonyos olyan jogi hagyományokhoz és szokásokhoz, amelyek például a nemi szervek megcsonkításához, kényszersterilizációhoz, illetve kényszerabortuszhoz vezethetnek, amennyiben azok kapcsolatban állnak a kérelmező üldöztetéstől való megalapozott félelmével.”

A kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdése d) pontjának második albekezdése

„[...]”

Egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás meghatározása vagy egy ilyen csoport jellemzőinek beazonosítása céljából kellő figyelmet kell fordítani a nemre vonatkozó szempontokra, ideértve a nemi identitást is;”

A kvalifikációs irányelv 9. cikkének (2) bekezdése

„Az (1) bekezdés szerinti üldözés többek között a következő cselekmények formájában jelenhet meg:

[...]

f) olyan cselekmények, amelyeket nemi hovatartozás miatt vagy gyermekekkel szemben követtek el.”

Egyes társadalmakban léteznek a nőket kizárólag a nemük miatt hátrányosan megkülönböztető jogszabályok, illetve a nőket hátrányosan megkülönböztető társadalmi gyakorlatok. A hátrányosan megkülönböztető jellegű jogszabályok vagy gyakorlatok létezése önmagában nem feltétlenül hoz létre meghatározott társadalmi csoportot, de olyan jelzés,

⁽²⁵⁾ UNHCR, *Nemzetközi védelmi iránymutatás: a szexuális irányultságon és/vagy nemi identitáson alapuló menedéjogi kérelmek a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény és az 1967. évi jegyzőkönyv 1A(2) bekezdésének összefüggésében*, 2012. október 23., 47. pont.

amelyet alaposabban értékelni kell a származási országgal összefüggésben a következők szerint: az ilyen jogszabályok mennyire lényegesek a más identitás – körülvevő társadalom általi – észlelése szempontjából, hogyan alkalmazzák a jogszabályokat és azok hogyan érintik a nőket másképp. Az „egyértelműen elkülöníthető identitás” kritériumának megállapításához gyakran más jellemzőket is vizsgálni kell, ilyen a származási régió, az etnikai hovatartozás és/vagy a szociális helyzet.

Az alábbi felsorolás gyakori példákat tartalmaz nők bizonyos meghatározott csoportjaira, amely kategóriák valamely konkrét származási országban meghatározott társadalmi csoportnak tekinthetők. Ismételten rá kell mutatni arra, hogy ezek a példák nem vonatkoznak minden országra és társadalomra, valamint arra, hogy a meghatározott társadalmi csoport létezését mindig az érintett származási országban fennálló helyzet ismeretében kell értékelni.

- **Női nemi szerveik megcsonkítását elutasító nők és lányok.** Ez a profil az alábbiakban részletesebben is leírásra kerül.
- **Olyan nők, akik nemi erőszaknak vagy a szexuális erőszak más formájának estek áldozatául,** és akik megbélyegzéssel szembesülnek az őket körülvevő társadalom részéről.
- **Olyan nők, akik korábban prostituáltak voltak,** és akik kiközösítéssel vagy a hátrányos megkülönböztetés, büntetés vagy bántalmazás más formáival szembesülnek.
- **Olyan nők, akik emberkereskedelem túlélői,** és akiket a családjuk és általában véve a társadalom kiközösít (lásd alább a D) profilt).
- **Olyan nők, akik áthágják a társadalmi szokásokat,** például olyan nők, akik mélyen gyökerező meggyőződés alapján elutasítják, hogy a családon belül „elvárt” női szerephez kapcsolódó hagyományos kulturális normákat kövessenek.

A nem alapján meghatározott társadalmi csoportokkal kapcsolatos nemzeti gyakorlatok

A tagállam tölti ki

Női nemi szervek megcsonkítása

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a következőképpen határozza meg a női nemi szervek megcsonkítását: a külső női nemi szervek részleges vagy teljes eltávolítására vagy a női nemi szervekben sérülések nem egészségügyi okokból történő okozására irányuló valamennyi eljárás ⁽²⁶⁾.

A női nemi szervek megcsonkítása káros hagyomány, amely a lányokat és a nőket megillető emberi jogok megsértésének minősül ⁽²⁷⁾.

Ahogy fentebb idéztük, a kvalifikációs irányelv (30) preambulumbekzdése kifejezetten utal bizonyos olyan jogi hagyományokra és szokásokra, amelyek például a nemi szervek megcsonkításához vezethetnek, amelyekre kellő figyelmet kell fordítani a kérelem elbírálása során.

Közös jellemző

Az érintett származási országban fennálló körülményektől függően meghatározott társadalmi csoportot alkothatnak azok a nők és lányok, akiknek közös jellemzője, hogy nem estek át női nemi szerveik megcsonkításán a helyi hagyományos gyakorlatoknak megfelelően, és/vagy akik továbbra is elutasítják ezt. A csoport alapulhat veleszületett jellemzőkön (életkor, nem, etnikai hovatartozás), valamint közös háttéren (a női nemi szervek megcsonkításának elmaradása) és/vagy olyan jellemzőn vagy meggyőződésen, amely alapvető az érintett személy identitása, illetve lelkiismerete szempontjából.

⁽²⁶⁾ WHO, *A női nemi szervek megcsonkításának besorolása*, 2007.

⁽²⁷⁾ WHO, *A női nemi szervek megcsonkításának felszámolása – az OHCHR, UNAIDS, UNDP, UNECA, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIFEM, WHO intézményközi nyilatkozata*, 8. o.

A csoport olyan nőket és lányokat is magában foglalhat, akik már átestek a női nemi szervek megcsonkításának egy típusán, de akik esetében ennek ellenére továbbra is fennáll annak kockázata, hogy női nemi szerveik másfajta megcsonkításán esnek át ⁽²⁸⁾.

Egyértelműen elkülöníthető identitás

Annak meghatározása érdekében, hogy a fent említett csoport (azaz azok a nők és lányok, akik nem estek át női nemi szerveik megcsonkításán a helyi hagyományos gyakorlatoknak megfelelően) meghatározott társadalmi csoportot alkot-e, azt is értékelni kell, hogy egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkez-e az érintett származási országban, azaz azt, hogy a csoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli-e.

Olyan országokban (vagy területeken), ahol a női nemi szervek megcsonkítása elterjedt gyakorlat, előfordulhat, hogy az érintetlen nemi szervekkel rendelkező (vagy a helyi gyakorlatok szerint nem „eléggé” megvágott) nőket „más”-nak tekintik, mint azokat a nőket, akik átestek ezen a gyakorlaton.

E nők és lányok egyértelműen elkülöníthető identitását bizonyíthatja az a tény, hogy a társadalom kiközösíti őket. A kiközösítés abból fakadhat, hogy a helyi közösség „tisztátalannak” vagy „erkölcsileg megkérdőjelezhetőnek” tartja őket. Ezt bizonyíthatja például az a tény, ha a szóban forgó a társadalomban a férfiak elutasítják/elutasították, hogy olyan nőket vegyenek feleségül, akik nem estek át női nemi szerveik megcsonkításán.

Ezenkívül a női nemi szervek megcsonkítását ellenző nőkre és lányokra, akik nem hajlandók követni ezt a káros hagyományt, úgy is lehet tekinteni, mint akik áthágják a társadalmi szokásokat, és ezért az őket körülvevő társadalom megbélyegzi és hátrányosan megkülönbözteti őket. Ugyanez vonatkozhat azokra a férfiakra is, akik tiltakoznak a lányok női nemi szerveinek megcsonkítása ellen.

Összefüggés

A kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz (jelen esetben az X országban a női nemi szervek megcsonkításán át nem esett és/vagy ezt elutasító lányok és nők csoportjához) tartozásának megállapítása nem elegendő a menekült jogállás elismeréséhez.

A „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Kiemelendő, hogy összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása és az üldöztetéstől való megalapozott félelme, vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya között.

Ebben az esetben, amennyiben a félelem tárgyát képező üldöztetési forma a női nemi szervek megcsonkítása, az üldöztetésnek minősülő cselekmény és az ok (a csoporthoz tartozás) közötti ok-okozati kapcsolat könnyen megállapítható. Emellett fennállhatnak az üldöztetés egyéb kockázatai is, például a hátrányos megkülönböztetés vagy a kiközösítés súlyos formái.

A női nemi szervek megcsonkítása alapján meghatározott társadalmi csoportokkal kapcsolatos nemzeti gyakorlatok

A tagállam tölti ki

⁽²⁸⁾ UNHCR, *Iránymutatás a női nemi szervek megcsonkításával összefüggő menedékjogi kérelmekről*, 2009. május, 5. o., 6. pont.

C) Gyermek

A gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szerint gyermek a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy.

A kvalifikációs irányelv (28) preambulumbekzdése szerint:

„Különösen fontos az, hogy a tagállamok a kiskorúak nemzetközi védelem iránti kérelmének elbírálása során tekintettel legyenek az üldöztetésnek kifejezetten a gyermekeket veszélyeztető formáira.” Lásd még a kvalifikációs irányelv 9. cikkének (2) bekezdését és annak f) pontját: „Az (1) bekezdés szerinti üldözés többek között a következő cselekmények formájában jelenhet meg: [...] olyan cselekmények, amelyeket nemi hovatarozás miatt vagy gyermekekkel szemben követtek el.”

A gyermekek helyzetét jelentősen befolyásolhatja az életkoruk (nagyon kis gyermekek esetében) és a társas kapcsolatok hiánya. Ezek olyan tényezők, amelyeket mindig figyelembe kell venni egy gyermeket is magában foglaló meghatározott társadalmi csoport meghatározásakor.

Az alábbi felsorolás gyakori példákat tartalmaz gyermekek bizonyos meghatározott csoportjaira, amely kategóriák valamely konkrét származási országban meghatározott társadalmi csoportnak tekinthetők. Ismételtlen rá kell mutatni arra, hogy ezek a példák nem vonatkoznak minden országra és társadalomra, valamint arra, hogy a meghatározott társadalmi csoport létezését az érintett származási országban vagy annak egy részén fennálló helyzet ismeretében kell értékelni.

- **Érintetlen nemi szervű lányok, akik elutasítják női nemi szerveik megcsonkítását** (a profilt lásd fentebb).
- **A hagyományos kulturális normák követését elutasító gyermekek, akiket a körülvevő társadalom „más”-ként kezel**, például tanulmányokat folytató vagy iskolába járó lányok olyan kultúrákban, amelyekben az oktatáshoz való hozzáférés a fiúk számára van fenntartva, vagy a kényszerházasságot elutasító gyermekek.
- **Gyermekkereskedelem olyan áldozatai, akik kiközösítetté válnak** (lásd alább a D) pontot). A gyermekek különösen kiszolgáltatottak többek között a szexuális kizsákmányolás, a házasság, a háztartási munka, a modernkori rabszolgaság, a koldulás, a jogellenes örökbefogadás, a bűnözői tevékenységek céljából történő emberkereskedelemmel szemben.
- **Boszorkánysággal vádolt gyermekek.**

A gyermekkor alapján vagy ahhoz kapcsolódóan meghatározott társadalmi csoportokkal kapcsolatos nemzeti gyakorlatok

A tagállam tölti ki

D) Az emberkereskedelem áldozatai

A 2011/36/EU irányelvben ⁽²⁹⁾ szerepel az emberkereskedelem fogalom meghatározása.

Az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről szóló, 2011. április 5-i 2011/36/EU irányelv

„2. cikk – Az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekmények

(1) [...]

Személyek kizsákmányolás céljából való toborzása, szállítása, átadása, rejtegetése vagy fogadása – az adott személyek feletti ellenőrzés megváltoztatását vagy átadását is ideértve – fenyegetéssel, erőszakkal vagy egyéb kényszer alkalmazásával, emberrablással, csalással, megtévesztéssel, hatalommal vagy a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés révén, illetve anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtásával vagy elfogadásával.

(2) A kiszolgáltatott helyzet olyan helyzet, amelyben az adott személy tényleges vagy elfogadható választási lehetőség hiányában kénytelen alávetni magát az adott visszaélésnek.

(3) A kizsákmányolás magában foglalja legalább a prostitúció révén történő kizsákmányolást vagy a szexuális kizsákmányolás más formáit, a kényszmunkát vagy -szolgáltatásokat – a koldulást, a rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot és a szolgaságot is ideértve –, a bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolást és a szervek kivételét.”

Az emberkereskedelmet érintő ügyek különféle helyzetekre terjedhetnek ki, például a következőkre:

- olyan személyek, akik **emberkereskedelem áldozatává váltak a származási országukban**, és akik nemzetközi védelem kérelmezése céljából a menedéket nyújtó országba szöktek;
- olyan személyek, akik **a származási országukon kívül váltak emberkereskedelem áldozatává** – akár harmadik országban (például tranzitországban), akár a menedéket nyújtó országban –, és akik nemzetközi védelmet kérelmeznek;
- olyan egyének, akik sosem váltak emberkereskedelem áldozatává, de akik **félnek attól, hogy azzá válhatnak** a származási országukban, és akik nemzetközi védelem kérelmezése céljából a menedéket nyújtó országba szöktek.

Ez a pont a korábban emberkereskedelem áldozatául esett személyekből álló meghatározott társadalmi csoportokra összpontosít. Nem foglalja magában olyan egyének esetét, akik sosem váltak emberkereskedelem áldozatává, ám egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk miatt ki vannak téve az emberkereskedelem kockázatának.

Közös jellemző

A korábban emberkereskedelem áldozatául esett személyek olyan személyek csoportjának tekinthetők, akiknek közös múltbeli tapasztalata, hogy emberkereskedelem áldozatául estek, ami „meg nem változtatható közös háttérnek” tekinthető.

Egyértelműen elkülöníthető identitás

A meghatározott társadalmi csoport létezésének megállapítása érdekében meg kell vizsgálni, hogy a közös jellemző alapján meghatározott csoport egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik-e az érintett származási országban.

Az őket a származási országukban vagy területükön érő megbélyegzés, elidegenítés vagy hátrányos megkülönböztetés ténye arra utalhat, hogy az emberkereskedelem áldozatait az őket körülvevő társadalom „más”-ként kezeli, és így a kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti, egyértelműen elkülöníthető identitásra vonatkozó kritérium teljesül. Az, hogy hogyan tekintenek az ilyen áldozatokra, gyakran az őket ért kizsákmányolástípustól függ. A munkaerő-kizsákmányolás vagy a szervlopás áldozatait például a szexuális kizsákmányolás áldozataitól eltérően ítélik meg.

⁽²⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.

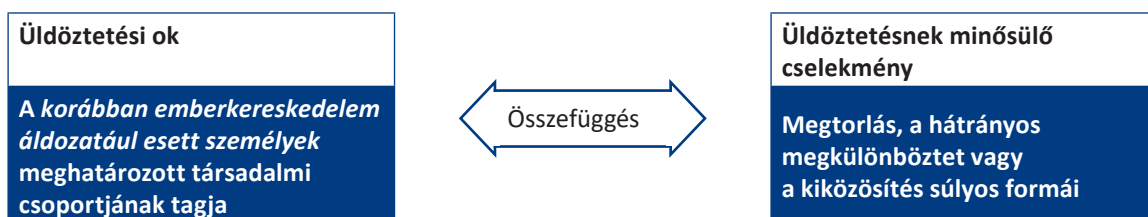
Összefüggés

Pusztán annak megállapítása, hogy származási országában a kérelmező egy meghatározott társadalmi csoporthoz (jelen esetben a korábban emberkereskedelem áldozatául esett személyek csoportjához) tartozik, nem elegendő a menekült jogállás elismeréséhez.

A „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Kiemelendő, hogy összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz (a korábban emberkereskedelem áldozatául esett személyek csoportjához) tartozása és az üldöztetéstől való megalapozott félelme, vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya között.

A *korábban emberkereskedelem áldozatául esett személyek* meghatározott társadalmi csoportjának tagjaként a kérelmező különféle üldöztetésnek minősülő cselekményeknek – például megtorlásnak, a hátrányos megkülönböztetés vagy a kiközösítés súlyos formáinak – lehet kitéve.

Ezt a helyzetet az alábbiak szerint lehet leírni:

Az emberkereskedelem alapján meghatározott társadalmi csoportokkal kapcsolatos nemzeti gyakorlatok

A tagállam tölti ki

E) Fogyatékossgal vagy betegséggel élő személyek

Ebbe a kategóriába különböző vizsgálható profilok tarthatnak, például fogyatékossgal született vagy veleszületett rendellenességgel élő személyek, háború vagy annak következményei, vagy baleset miatt fogyatékossgá vált személyek, vagy súlyos betegségben szenvedő személyek.

Közös jellemzők

A betegséggel, fogyatékossgal vagy genetikai rendellenességgel élő személyek – az egyéni körülményeiktől függően – úgy tekinthetők, hogy veleszületett közös jellemzőkkel vagy meg nem változtatható közös háttérrel rendelkeznek.

Egyértelműen elkülöníthető identitás

A fogyatékossgal vagy bizonyos betegségekkel élő személyek hátrányos megkülönböztetése és megbélyegzése különböző formában nyilvánulhat meg, és jogszabályokból, szokásokból, hagyományokból vagy mítoszoktól fakadhat. A személyes körülményektől függően a hátrányos megkülönböztetés érintheti a társadalmi élet minden területét, többek között az oktatáshoz, a munkahelyekhez vagy az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, valamint általánosabban az állampolgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogok széles körének gyakorlását.

Összefüggés

A kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz (jelen esetben egy adott fogyatékossgal vagy betegséggel élő személyek csoportjához) tartozásának megállapítása nem elegendő a menekült jogállás elismeréséhez.

A „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Kiemelendő, hogy összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása és az üldöztetéstől való megalapozott félelme, vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya között.

Egyes esetekben a fogyatékossgal élő vagy bizonyos fizikai vagy mentális betegségben szenvedő személyek ki lehetnek téve súlyos emberi jogi jogsértések kockázatának, és így félelmük megalapozott lehet abban a tekintetben, hogy ki vannak téve gyilkosság, kínzás, illetve embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés kockázatának. A származási országon belüli háttértől és az egyéni körülményektől függően a fogyatékossgal vagy betegséggel élő személyek súlyos hátrányos megkülönböztetése és megbélyegzése is minősülhet a kvalifikációs irányelv 9. cikke értelmében vett üldöztetésnek.

Mint az útmutatóban említett összes profil és példa esetében, az alábbi profilok célja az előző szakaszokban ismertetett elvek alkalmazásának szemléltetése. Nem tekintendő elvont értelemben meghatározott társadalmi csoportoknak, mivel a meghatározott társadalmi csoportok létezése csak a származási országon belüli konkrét körülmények ismeretében állapítható meg.

Fogyatékossgal élő személyek

Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását⁽³⁰⁾.

Közös jellemző

A személyes körülményektől függően a fogyatékossgal élő személyek úgy tekinthetők, hogy veleszületett közös jellemzőkkel vagy meg nem változtatható közös háttérrel rendelkeznek.

Egyértelműen elkülöníthető identitás

A származási országon belüli konkrét háttértől és a személyes körülményektől függően a fogyatékossgal élő személyek az élet számos területén szembesülhetnek hátrányos megkülönböztetéssel és megbélyegzéssel. A bizonyos típusú fogyatékossgal élő személyeket érő ilyen hátrányos megkülönböztetés és megbélyegzés jelezheti, hogy őket a körülvevő társadalom „más”-ként kezeli, és ennél fogva egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkeznek a származási országban⁽³¹⁾.

Összefüggés

A kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz (jelen esetben egy adott fogyatékossgal élő személyek csoportjához) tartozásának megállapítása nem elegendő a menekült jogállás elismeréshez.

A „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Kiemelendő, hogy összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása és az üldöztetéstől való megalapozott félelme, vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya között.

A származási országban fennálló feltételektől és az egyéni körülményektől függően az adott fogyatékossgal élő személyek meghatározott társadalmi csoportjának tagjai ki lehetnek téve különféle üldöztetésnek minősülő cselekményeknek, többek között súlyos emberi jogi jogsértéseknek.

Felmerülhet olyan eset is, hogy a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetése és megbélyegzése minősül a kvalifikációs irányelv 9. cikke értelmében vett üldöztetésnek.

⁽³⁰⁾ ENSZ, *A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv*, 1. cikk.

⁽³¹⁾ ENSZ, *Az ENSZ Emberi Jogok Főbiztosa Hivatalának jelentése – Egyenlőség és hátrányos megkülönböztetés a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény 5. cikke értelmében*, 2016. december 9., 4. o., 6. pont.

Albinizmussal élő személyek

Az albinizmus egy ritka, nem fertőző, genetikailag öröklődő betegség, amely etnikai hovatartozástól vagy nemtől függetlenül világszerte érint embereket. A melanintermelés jelentős hiányának következménye és a bőr, a haj, valamint a szem részleges vagy teljes pigmenthiánya jellemzi ⁽³²⁾.

Közös jellemző

Az albinizmussal élő személyek úgy tekinthetők, hogy veleszületett közös jellemzőkkel rendelkeznek.

Egyértelműen elkülöníthető identitás

A származási országon belüli konkrét háttértől függően az albinizmussal élő személyek jogszabályok, hagyományok, szokások vagy elterjedt mítoszok miatt a hátrányos megkülönböztetés számos formájával szembesülhetnek ⁽³³⁾.

A hátrányos megkülönböztetés e típusai alátámaszthatják azt a megállapítást, hogy az albinizmussal élő személyeket az őket körülvevő társadalom „más”-ként kezeli, vagyis azt, hogy egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkeznek azokban az országokban, ahol létezik ilyen hátrányos megkülönböztetés.

Összefüggés

A kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz (jelen esetben az albinizmussal élő személyek csoportjához) tartozásának megállapítása nem elegendő a menekült jogállás elismeréséhez.

A „menekült” fogalommeghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Kiemelendő, hogy összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása és az üldöztetéstől való megalapozott félelme, vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya között.

A származási országban fennálló, valamint az egyéni körülményektől függően az albinizmussal élő személyek súlyos emberi jogi jogsértések – többek között gyilkosság, kínzás, illetve embertelen vagy megalázó bánásmód – kockázatának lehetnek kitéve.

Az albinizmussal élő személyek súlyos hátrányos megkülönböztetése és megbélyegzése is a kvalifikációs irányelv 9. cikke értelmében vett üldöztetésnek minősülhet.

Nemzeti gyakorlatok
<i>A tagállam tölti ki</i>

⁽³²⁾ OHCHR, *Független szakértői jelentés az albinizmussal élő személyeket megillető jogokról*, 2016. január 18., 5. o., 12. pont.

⁽³³⁾ OHCHR, *Független szakértői jelentés az albinizmussal élő személyeket megillető jogokról*, 2016. január 18., 6. o., 14. és 16. pont.

Fontos megjegyezni

Az útmutatóban hét visszatérő általános megfontolás szerepel. Ezeket a legfontosabb megfontolásokat most kiemelésképp ismét felsoroljuk, mivel mindig szem előtt kell tartani őket a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalmának vizsgálatakor.

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás önmagában nem elegendő a menekült jogállás elismeréshez. A „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi elemnek is teljesülnie kell, többek között léteznie kell az üldöztetéstől való megalapozott félelemnek, és annak összefüggésben kell lennie a konkrét okkal (azaz a csoporthoz tartozással).

- A kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásának pusztán megállapítása nem elegendő ahhoz, hogy jogosult legyen menekült jogállásra. Ehhez a „menekült” fogalom meghatározása szerinti többi besorolási kritériumnak is teljesülnie kell. Fenn kell állnia az üldöztetéstől való megalapozott félelemnek, továbbá összefüggésnek (azaz ok-okozati kapcsolatnak) kell lennie a kérelmező meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása és az üldöztetés (vagy az üldöztetés elleni védelem hiánya) között, és meg kell állapítani, hogy nem áll rendelkezésre védelem a származási országban.
- A nemzetközi védelem iránti kérelem összefüggésében a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás kérdése csak az üldöztetéstől való félelemmel összefüggésben tárgyalható. A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás nem önálló fogalom. Csak olyan összefüggésben értékelhető, amelyben megállapítható a származási országon belüli üldöztetéstől való félelem.
- Bővebb információért lásd a 8–9. és a 19–20. oldalt.

Egy meghatározott társadalmi csoport olyan tagokból áll, akik az üldöztetéstől való félelem pusztán tényétől eltérő közös jellemzővel rendelkeznek.

- Ahogy a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás nem értékelhető az üldöztetéstől való félelem összefüggésén kívül, úgy e félelem önmagában nem elegendő a meghatározott társadalmi csoport létezésével kapcsolatos következtetés levonásához. Másképp fogalmazva: egy csoport nem létezhet kizárólag abból a tényből kifolyólag, hogy fennáll az üldöztetésének kockázata.
- Bővebb információért lásd a 14. oldalt.

Egy meghatározott társadalmi csoport létezését mindig a származási országban fennálló feltételek figyelembevételével és a körülvevő társadalomra tekintettel kell elemezni.

- Egy meghatározott társadalmi csoport létezése a származási országon belüli háttértől függ. Elsősorban is egyértelműen elkülöníthető identitást kell megállapítani az érintett ország vonatkozásában, ahol a csoportot az azt körülvevő társadalomnak „más”-ként kell kezelnie.
- Ezért nem azonosítható és nem állítható fel elvont értelemben meghatározott társadalmi csoportot alkotó profilok olyan listája, amely a származási országtól függetlenül érvényes lenne. Az útmutatóban szereplő példák kivétel nélkül a mögöttes jogi elemzés szemléltetésére szolgálnak.
- Bővebb információért lásd a 15. oldalt.

A „meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás” fogalom meghatározása kumulatív megközelítést követ.

- A kvalifikációs irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja kimondja, hogy a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozáshoz a két feltételnek – a közös jellemzőknek és az észlelt egyértelműen elkülönülő identitásnak – együttesen kell teljesülnie.
- Bővebb információért lásd a 11. oldalt.

A csoport mérete nem releváns.

- Amennyiben lehetséges, érdemes lehet konkrétabb csoportokat meghatározni. Ugyanúgy, mint az egyéb üldöztetési okok esetében, a meghatározott társadalmi csoport tényleges nagysága nem releváns a létezésének megállapítása szempontjából.
- Bővebb információért lásd a 17. oldalt.

A csoporton belüli összetartás nem követelmény.

- A csoport tagjai közötti összetartás nem követelmény. Egy csoport tagjainak nem kell ismerniük egymást, és semmilyen módon nem kell kapcsolódniuk egymáshoz.
- Bővebb információért lásd a 17. oldalt.

Nem szükséges, hogy a csoport minden tagja ki legyen téve az üldöztetés kockázatának.

- Nem szükséges, hogy a csoport minden tagját üldözzék.
- Bővebb információért lásd a 19. oldalt.

Az uniós ítélkezési gyakorlat

Az alábbiakban található a Bíróság ítélkezési gyakorlata, amelyet figyelembe vettünk ehhez az útmutatóhoz:

A Bíróság összefoglalója a *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* ügyben hozott ítéletéről (személyek) ⁽³⁴⁾

1. „A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló 2004/83 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a kifejezetten homoszexuális személyeket célzó büntetőjogi szabályok létezése alapján megállapítható legyen, hogy e személyeket meghatározott társadalmi csoporthoz tartozónak kell tekinteni.

Az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése, amely meghatározza, hogy mely csoport minősül olyan meghatározott társadalmi csoportnak, amelyhez való tartozás az üldöztetéstől való megalapozott félelemre adhat okot, adott esetben két feltétel együttes teljesülését követeli meg. Egyfelől, a csoport tagjainak veleszületett jellemzőkkel vagy meg nem változtatható közös háttérrel kell rendelkezniük vagy olyan közös meggyőződésüknek, illetve jellemzőiknek kell lenniük, amelyek olyannyira alapvetők az identitás szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne azok feladására kényszeríteni. Másfelől, a csoportnak az érintett harmadik országban egyértelműen elkülöníthető identitással kell rendelkeznie, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom »más«-ként kezeli.

Ami az első említett feltételt illeti, nem vitatott, hogy valamely személy szexuális irányultsága olyannyira alapvető az identitása szempontjából, hogy nem lehetne őt annak feladására kényszeríteni. Ezt az értelmezést támasztja alá a 2004/83 irányelv 10. cikke (1) bekezdése d) pontjának második albekezdése, amelyből következően a származási ország körülményeitől függően meghatározott társadalmi csoportnak minősülhet az olyan csoport is, amely tagjainak közös jellemzője a szexuális irányultságon alapul. A második feltétel értelmében az érintett származási országban az azonos szexuális irányultságú tagokból álló csoportnak elkülöníthető identitással kell rendelkeznie, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom »más«-ként kezeli.

(vö. 44–47., 49. pont és a rendelkező rész 1. pontja)”

2. „A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló 2004/83 irányelv 9. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 9. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy nem minősül üldöztetésnek önmagában az a tény, hogy a homoszexuális cselekmények bűncselekmények. Viszont aránytalan vagy hátrányosan megkülönböztető jellegű büntetésnek, tehát üldöztetésnek kell minősíteni az olyan szabadságvesztés-büntetést, amely a homoszexuális cselekményeket bünteti, és amelyet az ilyen jogszabályt alkotó származási országban ténylegesen alkalmaznak is.

Ha egy menedékkérő arra hivatkozik, hogy származási országában létezik homoszexuális cselekményeket büntető jogszabály, a nemzeti hatóságok feladata, hogy – miként azt a 2004/83 irányelv 4. cikke (3) bekezdésének a) pontja előírja – megvizsgálják a származási országra vonatkozó valamennyi releváns tény, ideértve a származási ország törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit, valamint azok alkalmazási módját is, amikor a tényeket és körülményeket az irányelv 4. cikke szerint értékeli. E vizsgálat keretében többek között az említett hatóságok feladata annak megállapítása, hogy a kérelmező származási országában az ilyen jogszabály által előírt szabadságvesztés-büntetést a gyakorlatban alkalmazzák-e. A nemzeti hatóságoknak e körülményekre tekintettel kell eldönteniük, hogy a menedékkérő üldöztetéstől való félelme a származási országába való visszatéréskor ténylegesen megalapozott-e vagy sem.

(vö. 58–61. pont, és a rendelkező rész 2. pontja)”

3. „A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló 2004/83 irányelv 2. cikkének c) pontjával összefüggésben értelmezett 10. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy kizárólag a tagállamok nemzeti joga értelmében bűncselekménynek minősülő homoszexuális cselekmények nem tartoznak az irányelv hatálya alá. Az illetékes hatóságok a menedékkérelme értékelése során nem várhatják el ésszerűen azt, hogy a menedékkérő az üldöztetés kockázatának elkerülése érdekében titokban tartsa homoszexualitását származási országában, vagy hogy szexuális irányultságának kifejezése során visszafogottságot tanúsítson.

⁽³⁴⁾ A Bíróság C-199/12–C-201/12. sz., *X Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítéletének (EU:C:2013:720) összefoglalója; az ítélet teljes szövege: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=144215&doclang=HU>.

E tekintetben az azonos szexuális irányultságú tagokból álló csoporthoz tartozó személyektől elvárni azt, hogy titokban tartsák ezt az irányultságot, ellentétes annak elismerésével, hogy e személyeknek az identitásuk szempontjából olyannyira alapvető jellemzőik vannak, hogy nem lehetne őket azok feladására kényszeríteni. Ebből következően az irányelv 13. cikkének megfelelően az érintettet menekültként kell elismerni, ha megállapításra kerül, hogy származási országába való visszatérések a homoszexualitása az irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti üldöztetés tényleges kockázatának teszi ki, mivel e tekintetben nem kell figyelembe venni azt a tényt, hogy elkerülhetné ezt a kockázatot, ha szexuális irányultsága kifejezések nagyobb visszafogottságot tanúsítana, mint egy heteroszexuális személy. (vö. 70., 75., 76. pont és a rendelkező rész 3. pontja)”

A Bíróság összefoglalója az *F kontra Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* ügyben hozott ítéletéről (szemelvények) ⁽³⁵⁾

1. „Ki kell emelni, hogy a menedékkérő által a szexuális irányultságával kapcsolatban tett nyilatkozatok – figyelembe véve a nemzetközi védelem iránti kérelmek sajátos összefüggéseit – a tények és a körülmények 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelésére irányuló eljárásnak csupán a kiindulópontját képezik (lásd analógia útján: 2014. december 2-i *A és társai* ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 49. pont). Ebből következően, noha a menedékkérőnek kell meghatároznia ezen irányultságot, amely a magánszférájába tartozó körülménynek minősül, az említett irányultság miatti üldöztetéstől való félelmen menedékkérelmek – ugyanúgy, mint a más üldöztetési okokon alapuló kérelmek – az ezen irányelv 4. cikke szerinti értékelési folyamat tárgyát képezhetik (lásd analógia útján: 2014. december 2-i *A és társai* ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 52. pont). (lásd: 28., 29. pont)”
2. „E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a szexuális irányultság olyan jellemző, amely lehetővé teszi valamely kérelmezőnek a 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében vett meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása megállapítását, ha az azonos szexuális irányultságú tagokból álló személycsoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli (lásd ebben az értelemben: 2013. november 7-i *X és társai* ítélet, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 46. és 47. pont), amint azt egyébként ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja megerősíti. Ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdéséből mindazonáltal az következik, hogy amikor a tagállamok azt értékelik, hogy a kérelmező üldöztetéstől való félelme megalapozott-e, nincs jelentősége annak, hogy ténylegesen rendelkezik-e az üldöztetés alapjául szolgáló, meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozással kapcsolatos jellemzőkkel akkor, ha üldözője úgy tekinti, hogy rendelkezik azokkal.

Ezért a szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelemmel indokolt, menedékkérelmem elbírása céljából nem mindig szükséges a kérelmező szexuális irányultságának hitelességét értékelni a tényeknek és a körülményeknek az említett irányelv 4. cikke szerinti értékelése keretében. (lásd: 30–32. pont)”

⁽³⁵⁾ A Bíróság C-473/16. sz., *F kontra Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* ügyben 2018. január 25-én hozott ítéletének (EU:C:2018:36) összefoglalója; az ítélet teljes szövege: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198766&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=371021>.

A Bíróság összefoglalója a *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova és Rauf Emin Ogla Ahmedbekov kontra Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite* ügyben hozott ítéletéről (szemelvények) ⁽³⁶⁾

5. „Azt, hogy kérelmező részt vett a származási országa elleni keresetnek az Emberi Jogok Európai Bíróságához való benyújtásában, a 2011/95 irányelv 10. cikke szerinti üldöztetési okok értékelése keretében főszabály szerint nem lehet úgy tekinteni, hogy az bizonyítja e kérelmezőnek az e cikk (1) bekezdésének d) pontja szerinti »meghatározott társadalmi csoporthoz« való tartozását, hanem azt az említett cikk (1) bekezdésének e) pontja szerinti »politikai meggyőződés« miatti üldöztetési oknak kell tekinteni abban az esetben, ha megalapozott okok léteznek azon félelemre, hogy a keresetlevél benyújtását az említett ország olyan politikai ellenszegülésként értékeli, amellyel szemben megtorlást alkalmazhat.

E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2011/95 irányelv 10. cikkének (1) bekezdését ugyanezen cikk (2) bekezdésével együttesen kell értelmezni. E (2) bekezdés szerint annak értékelésekor, hogy a kérelmező üldöztetéstől való félelme megalapozott-e, nincs jelentősége annak, hogy a kérelmező ténylegesen rendelkezik-e az üldöztetés alapjául szolgáló faji, vallási, nemzetiségi, társadalmi vagy politikai jellemzőkkel, amennyiben üldözője úgy tekinti, hogy rendelkezik ilyen jellemzővel.

Ezért, azon kérdéstől függetlenül, hogy egy azerbajdzsáni állampolgár »politikai meggyőződésének« minősül-e a keresetlevél benyújtása az Emberi Jogok Európai Bíróságához, amely saját országa ellen és annak megállapítására irányul, hogy az ott hatalmon lévő rezsim megsértette-e az alapvető szabadságokat; a menedékkérelemben azt kell vizsgálni, hogy megalapozott-e az attól való félelme, hogy a keresetlevél benyújtását a rezsim olyan politikai ellenszegülésként értékeli, amellyel szemben megtorlást alkalmazhat. Amennyiben megalapozott lehet a félelem, hogy ez az eset áll fenn, meg kell állapítani, hogy a kérelmező az üldöztetés súlyos és igazolt veszélyében forog amiatt, hogy kifejtette a származási országának politikájára és módszereire vonatkozó meggyőződését. Amint az a 2011/95 irányelv 10. cikke (1) bekezdése e) pontjának szövegéből is következik, a »politikai meggyőződés« e rendelkezésben szereplő fogalma kiterjed az ilyen helyzetre.

Azon személycsoport viszont, amelynek adott esetben a nemzetközi védelmet kérelmező személy tagja volt, amikor részt vett a kereset benyújtásában, főszabály szerint nem minősíthető a 2011/95 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett »társadalmi csoportnak«. Ahhoz ugyanis, hogy az e rendelkezés értelmében vett »társadalmi csoport« léte megállapítható legyen, két együttes feltételnek kell teljesülnie. Egyfelől a csoport tagjainak »veleszületett jellemzőkkel« vagy »meg nem változtatható közös háttérrel« kell rendelkezniük, vagy olyan közös meggyőződéssel, illetve jellemzőkkel, amelyek »olyannyira alapvetők az identitás, illetve lelkiismeret szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne azok feladására kényszeríteni«. Másfelől a csoportnak az érintett harmadik országban egyértelműen elkülöníthető identitással kell rendelkeznie, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom »más«-ként kezeli (2013. november 7-i *X és társai* ítélet, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 45. pont). (vö. 85–90. pont és a rendelkező rész 5. pontja)“

⁽³⁶⁾ A Bíróság C-652/16. sz., *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova és Rauf Emin Ogla Ahmedbekov kontra Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite* ügyben 2018. október 4-én hozott ítéletének (EU:C:2018:801) összefoglalója; az ítélet teljes szövege: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206429&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=527895>.

Hivatkozások

Ez a szakasz jogszabályokra, a vonatkozó ítélkezési gyakorlatra és további forrásokra utaló hivatkozásokat tartalmaz.

- A kitölthető részeket használja a nemzeti jogszabályokra és ítélkezési gyakorlatra vonatkozó utalások feltüntetésére!

Jogi hivatkozások

A jogi hivatkozások ezen áttekintésének nem célja, hogy kimerítő hivatkozási eszköz legyen. Mindössze arra szolgál, hogy gyakorlati útmutatást biztosítson a vizsgálatot végző tisztviselő számára, azáltal hogy a legrelevánsabb rendelkezések közül néhányat feltüntet.

Jogi hivatkozások		Vonatkozó cikk
Menekültügyi egyezmény	A „menekült” kifejezés meghatározása	1. cikk
Kvalifikációs irányelv (2011/95/EU irányelv)	Üldöztetés Üldöztetési okok	(28) preambulumbekkezdés (30) preambulumbekkezdés 9. cikk 10. cikk
Az emberkereskedelem elleni irányelv (Az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv)	Az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekmények	2. cikk
A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény	Az egyezmény célja	1. cikk

Nemzeti jogszabályok
<i>A tagállam tölti ki</i>

Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata

- A **Bíróság** C-199/12–C-201/12. sz., *Minister voor Immigratie en Asiel kontra X, Y és Z* egyesített ügyekben 2013. november 7-én hozott ítélete (EU:C:2013:720)
- A **Bíróság** C-473/16. sz., *F kontra Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* ügyben 2018. január 25-én hozott ítélete (EU:C:2018:36)
- A **Bíróság** C-652/16. sz., *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova és Rauf Emin Ogla Ahmedbekov kontra Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite* ügyben 2018. október 4-én hozott ítélete (EU:C:2018:801)

Nemzeti ítélkezési gyakorlat

A tagállam tölti ki

Országspecifikus útmutatások

A meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás fogalmának, illetve a fogalom alkalmazásának konkrét származási országokhoz kötődő profilokkal összefüggésben való elemzéséért és az erre vonatkozó útmutatásáért lásd az EASO által közzétett országspecifikus útmutatásokat: <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>

Kapcsolatba szeretne lépni az EU-val?

Személyesen

Az Európai Unió területén több Europe Direct információs központ is működik. Keresse meg az Önhöz legközelebb eső központot: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Telefonon vagy e-mailben

A Europe Direct központok feladata, hogy megválaszolják a polgárok Európai Unióval kapcsolatos kérdéseit. Vegye igénybe a szolgáltatást

- az ingyenesen hívható telefonszámon: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bizonyos szolgáltatók számíthatnak fel díjat a hívásért),
- a rendes díjszabású telefonszámon: (+32 2) 29-99-696, vagy
- e-mailen: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Információkat keres az EU-ról?

Online

Az EUROPA portál tájékoztatással szolgál az Európai Unióról az EU összes hivatalos nyelvén: https://europa.eu/european-union/index_hu

Uniós kiadványok

A következő címen uniós kiadványok tölthetők le/rendelhetők meg díjmentesen/fizetés ellenében: <https://op.europa.eu/hu/publications>. Ha bizonyos ingyenes kiadványokból több példányra van szüksége, rendeljen a Europe Direct központtól vagy hazájának helyi információs központjától (lásd: https://europa.eu/european-union/contact_hu).

Uniós jogszabályok és kapcsolódó dokumentumok

Az EUR-Lex portálról bármelyik hivatalos nyelven letölthetők az EU jogi tartalmi és az 1952-től megjelenő jogszabályai: <http://eur-lex.europa.eu>

Az EU által gondozott nyílt hozzáférésű adatok

A nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálja (<http://data.europa.eu/euodp/hu>) uniós adatkészletekhez biztosít hozzáférést. Az adatok kereskedelmi és nem kereskedelmi célból egyaránt ingyenesen letölthetők és felhasználhatók.

Az Európai Unió
Kiadóhivatala